

یادداشت

به خاطر واژه‌ها

فروه قاموری

● واژه‌ها مهم‌اند. سرنوشت‌سازند. می‌توانند مهربان یا سستمر باشند. می‌توانند چتر حمایت بسازند یا اسلحه‌ای که به سمت دیگری یا خودی شلیک می‌کند. برای مثال از نظر وزارت بهداشت و درمان ایران، سرطان هنوز در گروه بیماری‌های خاص قرار ندارد، می‌دانید چرا؟ به خاطر شایع بودنش. به خاطر اینکه طبق آمار همین وزارتخانه، بیش از ۳۰ درصد جمعیت ایران به انواع سرطان مبتلا هستند.

بله؛ سرطان را به خاطر اینکه تعداد مبتلایانش زیاد است و به دلیل سرعت بالای رشدش، در گروه بیماری‌های خاص قرار نداده‌اند. بلکه برای آن گروهی ساخته‌اند تحت واژه سخت‌درمان (صعب‌العلاج)؛ مثل ام‌اس. و خوب است بدانید فرق این دو واژه، هنگام درمان برای بیمار، تفاوت بین متحمل‌شدن هزینه سنگین درمان و رایگان‌بودن آن است؛ چراکه اگر بیماری در گروه بیماری خاص ثبت نشده باشد، بیمار علاوه بر متحمل‌شدن رنج بیماری، باید بخشی از هزینه سرسام‌آور درمان را هم بر دوش بکشد. تازه اگر دارو وارد شده باشد و به‌جز بازار سیاه، در داروخانه‌های هلال احمر موجود باشد؛ اگر وارد شده باشد و به‌خاطر تقاضای زیاد تمام نشده باشد. واژه‌ها مهم‌اند که هر چند سال یک بار، رئیس بنیاد امور بیماری‌های خاص به وزارت بهداشت و درمان پیشنهاد می‌دهد سرطان و ام‌اس هم تحت نام «بیماری‌های خاص» قرار بگیرند و وزارتخانه زیر بار نمی‌رود. یک مثال خیلی ساده و کوچکی می‌زنم؛ یکی از اصلی‌ترین داروهای شیمی‌درمانی خوراکی، قرص «زلودا» ست. قرصی که باید روزانه با دوز سه هزار -یعنی شش قرص ۵۰۰- مصرف شود. زلودا گران است؛ حتی با بیمه و خیلی خیلی زود در داروخانه‌ها تمام می‌شود. وقتی هم که تمام شد، متصدی داروخانه سیزده آبان یا خونسردی می‌گوید از جابه‌جایی آزادش را بخر؛ با قیمت دانه‌ای پنج‌هزار ۹۰۰ تومان. واژه‌ها همچنان مهم‌اند. در خبرها و توضیحات، بین «ایران تحریم دارویی است» و «ایران تحریم دارویی نیست» تنها یک واژه اختلاف است. بله، ایران تحت تحریم دارویی نبوده و نیست، اما شکل تحریم نهادهای مختلف ایرانی که فروش نفت ایران را دشوار و مبادله با دلار را محدود می‌کند، بر واردات دارو و مواد اولیه آن تأثیر می‌گذارد.

خوب به یاد دارم که چند سال پیش تهیه داروهای شیمی‌درمانی چقدر سخت‌تر بود که همین حالا هم بسیار مشکل است. به یاد دارم سال گذشته مردی رنج‌دیده توان خرید یک نسخه آزاد «زلودا» را برای وخترش نداشت و نشتسته بود در داروخانه و حساب‌وکتاب می‌کرد. به یاد دارم که سوزن نمونه‌برداری آن‌قدر گران بود که زنی نتوانست آن را برای نمونه‌برداری اوزون‌آش‌اش تهیه کند. به خاطر می‌آورم خانواده بسیار جوانی را که به خاطر ناتوانی در روبه‌بردن با هزینه‌درمان سرطان زن، از هم پاشیده بود؛ مرد، همسر جوانش را به خانه پدری‌اش فرستاد و با تنها فرزندشان فرار کرد. به یاد دارم مبتلایی را که شیمی‌درمانی بر او اثر چندانی نداشت چراکه به خاطر هزینه سنگین درمان، نمی‌توانست تغذیه مناسبی داشته باشد. به یاد دارم و هنوز می‌بینم آدم‌هایی را که دست خالی از داروخانه‌های هلال‌احمر برمی‌گردند و نوبت شیمی‌درمانی‌شان عقب می‌افتد. این تازه حکایت سرطان است. ام‌اس که داستانی مفصل‌تر دارد.

ادامه در صفحه ۱۷

جامعه

بررسی داستان کاهش رشد جمعیتی مطرح‌شده در دولت نهم و دهم

بحرانی که بحران نبود

در حال حاضر به‌طور میانگین هر زن ایرانی کمتر از یک فرزند داشته باشد. این در حالی است که اسما، نرخ باروری زنان ایرانی ۱.۹ فرزند اعلام شده و این خود آبی بر آتش هیاوه‌های بحران جمعیتی است. باید بدانیم که جمعیت یک مؤلفه پویا بوده و دائماً در حال تحول است که نمی‌توان از امروز برای ۵۰ سال آینده نسخه‌ای پیچید؛ اما می‌توان با گمانه‌زنی‌ها و سیاست‌های جهت‌دار، سیاست‌های مناسب جمعیتی را اتخاذ و رشد جمعیت را کنترل کرد.

خطر رشد منفی جمعیت در آینده نزدیک در کمین نیست

به عقیده عباسی‌شوازی، وقتی می‌گوییم آهنگ رشد جمعیت ۱.۳ است؛ یعنی ما شاهد رشد جمعیت ایران بوده و هستیم. استادتمام جمعیت‌شناسی دانشگاه تهران معتقد است مسئولان کشور هم به این نتیجه رسیده‌اند که ما به‌نحوی‌که در سال‌های گذشته اعلام شد، بحران جمعیتی نداریم؛ باین‌حال با توجه به تحولات جمعیتی بهتر است که مسائل جمعیتی کشور را مدیریت و حل کنیم.

یک درصد رشد جمعیت، ۱۳ درصد رشد اقتصاد

مسئله رشد جمعیت تنها با افزایش زادوولد حل نمی‌شود. استانداردهای مختلفی برای رشد جمعیت در سطح جهان وجود دارد. به گفته عباسی‌شوازی، اقتصاددانان معتقدند به ازای هر یک درصد رشد جمعیت باید دست‌کم سه درصد «رشد اقتصادی» داشته باشیم و این تنها یکی از مؤلفه‌های پیش‌شرط افزایش جمعیت است. «شاخص سلامت» یکی دیگر از پیش‌شرط‌های افزایش زادوولد است که بدون فراهم‌کردن هم‌زمان آن با رشد جمعیت، نتیجه مطلوبی برای ما نخواهد داشت. شاخصه‌هایی مثل نسبت پزشک، پرستار، بیمارستان به جمعیت و... زیرمجموعه مؤلفه سلامت‌اند. از طرفی «شاخص آموزش» که خود شامل مؤلفه‌های دیگر مثل تعداد کرسی‌های دانشگاه به تعداد جمعیت، تعداد مدارس آموزش‌وپرورش، تعداد نیروی انسانی و معلمان، میزان کارایی آموزشی، توانمندی و قدرت خلاقیت و کارآفرینی دانش‌آموزان و نیروها و... می‌شود، هم یکی دیگر از پیش‌شرط‌هاست. «امید به زندگی توأم با سلامت» مسئله دیگری است که به رشد جمعیت گره خورده است. امید به زندگی در کشور ما تقریباً

۲۲ سال است؛ ولی مهم این است که هر فرد به‌طور متوسط چند سال زندگی همراه با سلامت دارد. دکتر عباسی به «شرق» می‌گوید مسئله مسکن، محیط زیست، بحران آب و... عوامل دیگری هستند که به صورت مستقیم با شاخص جمعیت در ارتباطند. بنابراین نمی‌توان به‌راحتی نرخ مشخصی را به‌عنوان نرخ متعادل برای رشد جمعیت در نظر گرفت و درنظرگرفتن آن نیاز به تناسب رشد جمعیت با مؤلفه‌های متعددی دارد.

از سیاست‌های جمعیتی کشور چه خبر؟

رئیس مؤسسه مطالعات جمعیتی معتقد است سیاست‌های جمعیتی کشور در راستای حفظ وضعیت کنونی با جهت‌گیری افزایشی است. ما در حال حاضر در مرحله تحقیقات گسترده و فرهنگ‌سازی هستیم. وقتی از او درباره اوضاع سیاست‌های جمعیتی کشور می‌پرسم می‌گوید آموزش‌های جمعیتی تنها به شهرها و دانشگاه‌ها وابسته نیست. در خانه‌های بهداشت روستاها هم آموزش‌هایی برای مردم در نظر گرفته شده است. عباسی به خبرنگار «شرق» می‌گوید تدوین، اصلاح و اجرای سیاست‌های جمعیتی امری بسیار پرهزینه و زمان‌بر است. حتی بعد از پشت‌سرگذاشتن هفت‌خان ارائه و اعمال، زمان بسیاری لازم است تا اثر سیاست‌های اجرایشده روی جامعه مشخص شود. از طرفی بودجه لازم و کافی برای عملی‌کردن سیاست‌های جمعیتی وجود ندارد. اما به‌طور کلی سیاست‌های ابلاغ‌شده کنونی کشور ابعاد گسترده‌ای دارد و فقط مسئله فرزندآوری در آن مطرح نیست. بهبود خدمات بهداشت مادر و کودک، بالندگی و اشتغال جوانان، محیط‌زیست، مدیریت و ساماندهی مهاجرت‌های داخلی و بین‌المللی و... هم از بندهای سیاست‌های کلی جمعیت است که باید به آن توجه کرد.

دانش خانواده به جای تنظیم خانواده، سیاست نادرست جمعیتی

عباسی معتقد است اگرچه محتوای واحد درسی تنظیم خانواده باید متناسب با وضعیت کنونی تغییر می‌کرد اما حذف این واحد درسی سیاستی عجولانه و بی‌نتیجه بود. واحدی درسی که آموزش‌های مفیدی برای دانشجویان داشت و متخصصان رشته‌های جمعیت‌شناسی، جامعه‌شناسی، اقتصاد

و... می‌توانستند اطلاعات و آمارهای مفیدی درباره جمعیت در اختیار دانشجویان قرار دهند، یکباره حذف و واحد درسی دیگری جایگزین آن شد. عجیب‌تر آنکه مسئولیت تدریس واحد جدید به استادانی که در حوزه جمعیت‌شناسی تخصصی نداشتند، سپرده شد. تا وقتی هم که اطلاعات درستی به مخاطبان درباره جمعیت ارائه ندهیم، شناخت درستی از مسائل جمعیتی ایجاد نشده و سیاست‌های متناسب با وضعیت جمعیت نیز تدوین و اجرا نمی‌شود.

دیکته‌کردن تعداد فرزندان به جامعه با آزادی فردی‌شان مغایرت دارد

به‌طور متوسط، در استانداردهای جمعیت‌شناسی کنونی، بهتر است هر زن ۲.۱ فرزند داشته باشد؛ البته این رقم به این معنا نیست که تمامی جامعه موظف به داشتن دو فرزند باشند. اگرچه متوسط ایده‌آل فرزندآوری حدود دو فرزند است اما باید آگاه باشیم که تعیین تعداد فرزند برای تمام خانواده‌های یک جامعه امکان‌پذیر نیست. محمدجلال عباسی ضمن اعلام این نکته تأکید می‌کند که انتخاب تعداد فرزندان بر عهده خود خانواده و زوجین با توجه به شرایط اقتصادی، فرهنگی و چارچوب فکری هر خانواده متفاوت است اما در حال حاضر، بر مبنای نتایج تحقیقاتی که انجام شده است، تعداد فرزندان ایده‌آل برای هر خانواده ایرانی بین دو تا سه فرزند است.

خانم‌های شاغل و «فرزند بیشتر زندگی بهتر»؟

در شرایطی که زنان امروز جامعه پایه‌یای مردان کار می‌کنند، چگونه می‌توان از آنها انتظار فرزندآوری بیشتر داشت؟ عباسی‌شوازی در پاسخ به این سؤال به «شرق» می‌گوید ۱۷ درصد زنان ایرانی به‌صورت رسمی شاغل‌اند. از طرفی امروزه زنان با بی‌کارندگی که امنیت اقتصادی برای ازدواج و فرزندآوری ندارند یا شاغل‌اند که شرایط زمانی و رسیدگی فرزندآوری ندارند. تا مادامی که این‌ناهماهنگی از بین نرود نمی‌توان انتظار رشد چشمگیر جمعیت را داشت. جالب است بدانید در دهه‌های اخیر در میان کشورهای اروپایی، کشورهایی که درصد اشتغال زنان در آنها بالاتر است، فرزندآوری بیشتری دارند. تفکیک جنسیتی که در انجام امور خانه و بیرون خانه در فرهنگ شرقی وجود دارد، مانع دیگری بر سر راه زنان برای فرزندآوری است که باید اصلاح شود.

سودوکو سخت ۱۷۲۲

قانون‌های حل جدول سودوکو:

- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.
- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

سودوکو ۱۷۲۲

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عدددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

حل سودوکو سخت

۷	۹	۳	۱	۸	۵	۲	۶	۴
۸	۲	۵	۶	۳	۴	۹	۱	۷
۴	۱	۶	۲	۷	۹	۳	۵	۸
۶	۴	۷	۳	۹	۸	۱	۲	۵
۱	۵	۸	۴	۲	۶	۷	۳	۹
۹	۳	۲	۵	۱	۷	۴	۸	۶
۲	۷	۸	۶	۱	۵	۹	۳	۴
۵	۸	۱	۹	۴	۳	۶	۷	۲
۳	۶	۹	۷	۵	۲	۸	۴	۱

حل سودوکو ۱۷۲۱

۶	۳	۲	۵	۷	۱	۹	۴	۸
۷	۹	۱	۴	۸	۳	۲	۵	۶
۸	۴	۵	۶	۳	۷	۱	۲	۹
۹	۳	۲	۵	۴	۶	۱	۸	۷
۲	۵	۴	۱	۳	۶	۸	۷	۹
۱	۶	۷	۸	۴	۱	۵	۲	۳
۴	۷	۹	۱	۲	۱	۸	۶	۳
۵	۲	۸	۳	۶	۴	۱	۹	۷
۳	۱	۶	۹	۷	۲	۸	۴	۵

جدول ۲۷۲۴

۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۱	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶
۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱
۳۲	۳۳	۳۴	۳۵	۳۶	۳۷	۳۸	۳۹	۴۰	۴۱	۴۲	۴۳	۴۴	۴۵	۴۶
۴۸	۴۹	۵۰	۵۱	۵۲	۵۳	۵۴	۵۵	۵۶	۵۷	۵۸	۵۹	۶۰	۶۱	۶۲
۶۴	۶۵	۶۶	۶۷	۶۸	۶۹	۷۰	۷۱	۷۲	۷۳	۷۴	۷۵	۷۶	۷۷	۷۸
۸۱	۸۲	۸۳	۸۴	۸۵	۸۶	۸۷	۸۸	۸۹	۹۰	۹۱	۹۲	۹۳	۹۴	۹۵
۹۸	۹۹	۱۰۰	۱۰۱	۱۰۲	۱۰۳	۱۰۴	۱۰۵	۱۰۶	۱۰۷	۱۰۸	۱۰۹	۱۱۰	۱۱۱	۱۱۲

نگاه

شوگ تلخ گور خوابی!

● پروانه مافی
نماینده مردم تهران
در مجلس شورای اسلامی

● این روزها شوگ اتفاق تلخ گورخوابی عده‌ای از شهروندان در آرامستانی نزدیک شهریار، یادآور مسئولیت مهمی شد که همه دستگاه‌ها و نهادهای مسئول در کشور پیرامون جبران عقب‌ماندگی ۲۰ سال گذشته برای کاهش آسیب‌های اجتماعی دارند؛ مأموریتی مهم که چندی پیش مقام معظم رهبری نیز صریحاً بر آن تأکید داشتند و خواستار تسهیل‌گری، تصمیم‌سازی و اجرای مناسب برای پاسخ‌گویی به این عقب‌ماندگی‌ها درخصوص آسیب‌های اجتماعی شدند.

حساسیت افکار عمومی و فعالیت نهادهای مدنی به‌عنوان دیده‌بان‌های اجتماعی نیز با شکل‌گیری شبکه‌های نوین ارتباطی موجب شده است تا توجه به کنترل روند رو به افزایش آسیب‌های اجتماعی و حل آن سرلوحه تصمیم‌گیران و قانون‌گذاران قرار گیرد، ولی آنچه محل سؤال است، این است که چطور می‌شود با توجه به رویکرد مسئولان نسبت به این مهم، همچنان با پدیده‌هایی تازه و گزارش‌هایی نگران‌کننده روبه‌رو هستیم؟

آمارها و ارقام حکایت از رویدادی تلخ دارند که البته افزون‌شدن زنان در این چرخه بسیار تأسف‌آور است که اغلب اعتیاد و طلاق آنها را به ورطه آسیب‌های پیرامونی‌شان می‌کشاند. طبق آمارهایی که ارائه شده است، خط شیوع اعتیاد در زنان از چهار درصد در گذشته به ۱۰ درصد رسیده است و پیرو آن افزایش کارت‌نخوابی در زنان را شاهدیم که عوارض جبران‌ناپذیری به‌همراه خواهد داشت؛ چراکه زنان کارت‌نخواب که دارای اعتیاد هستند خواسته یا ناخواسته مادران کودکان معتادی می‌شوند که سرنوشتی نامعلوم خواهند داشت، این آمارها و حکایت‌ها نه سیاه‌نمایی است و نه از روی حدس و گمان بیان می‌شود؛ چراکه همین خرداد سال جاری بود که وزیر کشور با حضور در مجلس گزارشی از روند آسیب‌های اجتماعی ارائه کرد که نکات تلخی را دربر داشت. در همان گزارش اشاره شده است که ۶۰ درصد از تعداد زندانی‌های موجود در کشور به‌طور مستقیم و غیرمستقیم اعتیاد و مواد مخدر در ارتباط هستند و همچنین عامل ۵۰ درصد از طلاق‌ها اعتیاد است که البته این تنها جزئی از شاخص‌های نگران‌کننده‌ای است که در گزارش‌های ارسالی پیرامون موضوع آسیب‌های اجتماعی ارائه می‌شود. بنابراین به نظر می‌رسد که ادله کافی برای یک عزم جدی فارغ از مجادلات سیاسی و جرایمی که عده‌ای سعی بر حفظ آن دارند، در حوزه برخورد با افزایش آسیب‌های اجتماعی وجود دارد؛ آسیب‌هایی که حاصل نادیده‌انگاشت تغییرات اجتماعی و شکاف طبقاتی هستند که در سال‌های اخیر تحت‌تأثیر شرایط مختلفی که کاهش قدرت اقتصادی اهم بر دیگر مسائل بود، بر آنها افزوده شد و نکته‌ای که قبل از هر استدلال دیگری به ذهن متبادر می‌شود، این است که برنامه‌ریزی‌هایی که دایر بر موضوع آسیب‌های اجتماعی بوده، به‌تئوری‌پردازی‌هایی شباهت داشته که نه‌تنها از ضمانت اجرایی، بلکه عمق کارشناسی نیز نداشته است؛ چراکه با وجود حدود ۵۰ شورایی که به مسائل اجتماعی در کشور می‌پردازند، اکنون باید با آمار و ارقامی به‌مراتب متفاوت‌تر روبه‌رو می‌شدیم.

ادامه در صفحه ۱۷

جدول ۲۷۲۵ ■ طراح: ییزن گورانی

افقی:

- بسیار شاد و خوشحال- نزدیک بین- کلاه آهنی ۲- بی‌کم‌وکاست- کلیسای قدیمی اصفهان- همراهی‌کردن جنازه تا گورستان ۳- کم‌تأثیر باستانی- پیرامون، اطراف- ته‌نشست- ضمیر دوم شخص مفرد ۴- شهری در چین- نیروبخش- قلعه بالای کوه ۵- ماهی کنسروی- آتشفشانی نیمه‌فعال در جنوب شرقی ایران- از آرایه‌های ادبی ۶- قسمت خمیده لوله- جان‌ها- از علویان مبارز که در کوفه ضدحکومت بنی‌امیه قیام کرد ۷- برگشتن- پشیمان- شهری در ترکیه ۸- کیسه کاه و جو چارپایان- دلوپلاس ۹- مأمور پلیس- معروف- ابریشم مصنوعی ۱۰- منفعت- ماری بسیار سمی- شلیک بیایی گلوله ۱۱- دارنده صفت‌های ناپسند- شهر مقدس برهمایان- نیمه چیز ۱۲- آشوب- کمک- لقب حضرت ابراهیم (ع) ۱۳- مخفف اگر- خواهان- پول فلزی- واضح وقابل‌شنیدن ۱۴- گلوله تفنگ‌های شکاری- نویسنده فرانسوی اثر کاندید- پزشک ۱۵- بالای کوه- دید و نظر - مشایعت.

عمودی:

- تیزهوشی- اشعه مجهول- تبهکار ۲- فیلم بهنام بهزادی با بازی سحر دولتشاهی و علی مصفا- شهری در کانادا ۳- نام سابق شهرضا - پل تاریخی بندرعباس- از ادات پرسش ۴- نگاه خیره- وسیله نقلیه عمومی- میله آهنی جابجاکننده اجسام سنگین ۵- از مذاهب چهارگانه